

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 5. ДЕЦЕМБРА 1881.

ГОДИНА VIII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 12.

УРЕЂУЈЕ А. ХАДИЋ.

Излази свака о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплати се шаље администрацији „Позоришта“, у матичном стану, у Новом Саду.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Наставак)

Кад би овај буџет, који је 1880. године показан у ствари, био обичан, нормалан, онда и овај недостатак не би био ништа голем, бар не толико, да бриге задаје. Он би се или до крајности изведеном штедњом или изванредном помоћи државном подмирио, па би после у каси настало стање редовно, са свим безбрежно. Али овај случај није. Показана главна сума издавања на крају године 1880. (104.232) испала је само за то (у 16.457) мања од 121.232 динара, колика би имала бити по првобитном напред изложеном рачуну, што се је, као што је напред речено, ограничило само на издање плате глумцима и служитељима и на набавку једино онога без чега би се представе морале просто обуставити. Веће, иначе неопходно потребне набавке и поправке, са свим су биле одграђене. Но ово одгађање набавака и поправака могло је трајати, с великим напором и са сувише горким тегобама, само за краће време, а у напредак се имају и те потребе задовољавати.

Декорације се морају одмах, и то у већим размерима, обнављати и поправљати. Старе, од десетину година необнављане, морају се одмах поправљати и пребојити. Нових, бар неколико, гарнитура такође се има што пре узети у посао. Тако исто имају се обновити и покретна декорациона парчад (*Versetzstücke*). Не може се и даље дозволити досадашња мизерија у декорацијама. До сад је било изговора на новчану кризу, на ратове, али од сад таки изговори са свим престају.

Гардероба, поред свега свога богатства, у многоме је ипак издала, а у многоме имала би се и попунити. И на њу се сувише, сувише мало трошило. Историјско српско одело са свим је издало, а мора се, поред обнављања, набављати и

новога, боље удешенога према старом српском властеоском грађанској и витешкој ношиви. Оклопа мушких и женских, шлемова, штитова, пилита, мачева, хелебарда, ритерских рукавица, као што се данас граде за вишег позорнице, има се такође у што већем броју набавити.

Намештај би се имао новом материјом превући, пребојити, а, који треба, и позлатити. Нешто би се имало купити и новога.

Дворана позоришна тек је ове, после толиких година, у нечemu поправљена. А сад би се имале тапетовати ложе и на њима ставити нове драперије (јер ове старе не могу послужити ни годину), а за сунчаник (*Sonnenbrenner*) имао би се набавити нов штит од Маријиног стакла да светлост одбија доле, да се, без довољног ефекта, не локализује и раствује по плафону.

Газометар са целим својим прибором, цевима и кљуновима, очекује такође што скорију помоћ. Бар један повећи део цеви и кљунова да се до јесени замени новима, те да на тај начин добијемо боље, готово двоструко појачано осветљење.

Према овоме, чега се имадох част вајповршније дотаћи, види се да показано примање и издавање прошле (1880.) рачунске године не може служити за мерило при склапању предрачуна за 1881. рачунску годину, него да се морају узети у достојно призрење све разнолике, неодложне потребе, па проценивши пажљиво с коликом најскромнијом сумом могу бити задовољене, — тек онда приступити склапању правога буџета. Да се тражи ванредна помоћ за подмирење овогодишње буџетске разлике (618 дук. дес. 1 динар и 25 пара), а буџет да обухвати цифре примања и издавања, показаног на крају рачунске 1880. године, то би значило оставити позо-

риште на садашњем пруду, док се, у врло скорој будућности, не разбије о први геји талас новчани; значило би и даље овако натезати, крпити, очевидном мизеријом срамотити се у кући пред млађима и јавно пред публиком, нашем и странском, па опет задуживати се код приватних, а на крају године припадати влади и народном представништву за ванредну помоћ, што је вазда и немило и врло проблематичног успеха. С погледом на ово, и подазећи од основе: да је по наш национални и културни живот пар дно позориште врло корисна, и с тога потребна је танова, којој се због 10 или 20 хиљада динара не сме живот одузимати, састављен је и узимам слободу изложити вам овај:

БУЏЕТ

A. Примање:

1. Државна помоћ	29.301.
2. Помоћ Његовог Височанства . . .	2.640.
3. Претплата на ложе	5.000.
4. Претплата на седишта	4.124.
5. Представе у претплати (108 по 328 динара)	35.450.
5. Представе изван претплате (20 по 602 динара)	12.043.
7. Кирија од посластичара	600.
” ” гостионичара	432.
8. Проценат од странских вештака	100.
Свега динара	89.690.

Б. Издавање:

1. Исплата дуга	7.200.
2. Исплата интереса на овај дуг .	624.
3. Штата позоришном одбороу (четири одборника)	1.920.
4. Штата мушком представљачком особљу	27.000.
5. Штата женском представљачком особљу	16.000.
6. Штата свирачком особљу с капелником	12.000.
7. Штата техничком особљу	11.100.
8. " административном особљу .	3.840.
9. " гасном особљу	2.016.
10. " за редитељство	2.208.
11. Награда билетарима	680.
12. Јодатак мушк. особ. на певање .	2.052.

13. Додатак жен. особ. на гардеробу	2.108.
14. Додатак жен. особ. на скупоћу	680.
15. Певачи, певачице и статисти	2.490.
16. Разни хонорари: на певање, на попуњење оркестра о већим представама, за суделовање нечланова	1.000.
17. Набавка књига за библиотеку и стручних журнала	200.
18. Награде за преводе и оригиналe	700.
19. За преписивање дела и улога	500.
20. За препис музикалија	450.
21. Трошкови хаљинарнице и набавка новога одела	2.000.
22. Декорације: оправке старих и набавка нових	3.000.
23. Оправка намештаја	150.
24. Набавка нафте	2.000.
25. Исплата старих ретората	900.
26. Трошкови гасне фабрике и набавка угља	500.
27. Огрев за 1878. и 1881.	3.204.
28. Набавка реквизита и трошкови око представа	300.
29. Штампање улазница	480.
30. Тантијеме композиторима и књижевницима	500.
31. Унутрашња оправка и унутрашњи разни трошкови	1.200.
32. Трошкови непредвиђени	800.
Свега једнара	110.000.

Свега динара . . . 110.002.

Кад се с предрачуњеним расходом пореди примање у 89.690 динара, онда се показује разлика у 20.132.

Ова разлика, као што се види, не може се избећи поред садашњих сума у партији расхода. Сви предвиђени издатци, што се тиче плате, стављени су према обvezама, које се имају на спрам чланова, а што се тиче других набавака и оправака узете су суме најумереније. Претходним напоменама објашњују се готово сви изложени издатци. Овде имам част обрат ти вашу пажњу само на два издатка: први од 564 динара на исплату дрва за 1878., други 900 на исплату ретората. Први издатак није исплаћен у 1880., што га суд није још био тражио, а други издатак можда ће се дати пребити за угаљ, који је држава за време ратова узела у послугу од позоришта.

ЖИСТИЧИ

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Прилепчићо, шала у 4 чина, написао Ј. Б. Швајцер, превео Н. Мостић, приказана је у уторак 1. децембра о. г. у Н. Саду по други пут, први пут пређашње сезоне).

Лутријашење и играње на берзи отело је јако маха, и Швајцер ово друго својим „прилепчивим“ исмеја, а једно нам позноси и рђаве последице тога играња. Већ пређашњега пута се допала ова шала и лепс је примљена, па и овога пута. Само би се могло овде то споменути, да је играње на берзи нашем свету врло мало или није познато; више би цели одговорали комади са штетним последицама од лутријашења, картања, и т. д. Само кад би их било!

Улоге у „Прилепчивом“ доста се прилепиле за наше глумце, јер су их одиграли добро. Роберт (г. Лукић) доста је манифестовао своју мржњу спрођу коцкарша Требало би му само да покаже још мало више устезања и борбе у себи, кад је силом „околности“ приморан, да купи акције: та он је жесток противник игри на берзи. — Од свију мушких се највише одјековао, као свагда тако и сада, г. Ружић. Улога Куна Селденеска није баш тако особита, али је ипак занимљива, кад се добро одигра. Г. Ружићу су особито добро испали они моменти, где се служиј правом својим, као да је васпитач заставника Алфреда Селденеса (г. В. Рашића). Маскиран је био наварено добро, а униформа му је тако добро стојала, да га је милина била погледати. „Ein fescher Kerl“, што ћо Немци кажу. Г. Рашић, као млад глумац, има изгледа, да постане добријим представљачем невиних и беззлених улога. Он је овога пута велики напредак показао. Г. Добриновић, као мајор Стурвиц, био је ванредно добар, само нам се чини, да је гдекоји пут и сувише викоао. Сигурно се може и одмеренијим тоном изазвати исто толики ефекат, као и виком. Негде је боље једно, негде друго. Овде нам се сматри друго практичније. Иначе је ова улога таман за њега, кад га погледамо какве је статусе: мали, а трбух му нарастао, тима за певионовцу шаљивчину. Г. Димитријевић је хтео да измитује Чиву каквог; на неким местима испало му је то за руком, а на некима није. Представа у главном била је добра, али је могла мало живља бити, јер као агенат треба да наговори доста и бразо. Изгледао је више, као да од беде и продира и купује акције. Г. Банк вић је прилично Ребока приказао; да је, као стриц Кунов више импоновао, како му се прилика међу мајорима дала, могли бисмо рећи, да је у свему добро играо. И женске су нас све од реда задовољиле, а по највише гђца Л. Хаџићева (Мина). Можемо рећи, да је њена улога била понажтежа. Она има да се бори сама собом, да не вара мужа, па онда, кад већ узме акција, мора се добро чувати, да се не ћа. Жељу, да се олако обогати, исказала је лепо и лакомо, само нам је неправо, што тако ма за што и тако лако, па богме и доста веће, оставља мужа са сандучетом у руци. Добро су представљале и гђа Рајковићка и гђе Ј. Поповићева и Б. Хаџићева. Свима њима имамо захвалити, што уживасмо тога вечера у позоришту.

— в —

ПОЗОРИШТЕ

* (Народно позориште у Београду.) „Српска Невидимост“ пише под 19. нов. о. г.: „Јуче, у недељу, приказан је „Сеоски лола“. Г. Коста Сушић из јубави према народном позоришту судељује у насловној улови.

Не памтимо, да смо икада видели тако пуне куће, као што беше синоћ позориште. То се зове дупком пуно, пуно да се све пресипа. Не само да су све ложе биле заузете, него су биле и пуне, галерије, начичкане главама, а партер се пресипао, те су неки из ходника гледали на позорницу кроз отворена врата. И ако је „Сеоски лола“ увек привлачио публику, ипак је сваком јасно, да овом приликом то није било толико ради комада, колико ради — певача.

Београд је хтео да чује и да види — „нашега Кочу“. А имао је и кога.

Ми се не сећамо, да смо скоро чули пријатнијег, умијатијег, душевнијег лирског тенора од Коче Сушића. Наравно је, да се сваком памеће упоређење са нашим омиљеним тенором Ст. Дескашевим. Упоређење није лако. Дескашев је јуначки тенор, а Коча је лирски. За то је Коча у лирском партитурама, што је без оркестра певао, у душевности, у нежности, умиљатости и заносу претежнији, сплијији. Кочини:

„Ој, леле, леле,
Срце ми зебе,
Срде ми зебе,
Душо, за тебе!“

морало би растопити и најозабљије срде. Али уз оркестар је Дескашев далеко јачи. Јајујаку свирку Кочин се глас мал' те не изгуби, само каткад, у средњим звуцима, где је најкрепчији, пробно би местишице, као оточац из мора смрке, и у таким часовима беше га слушати као бола ноглавуја. Но кажу, и могло се приметити, да је певач мало промукао и да му је паче јачи глас, тако, да се п поред оркестра може чути.

Но ако је певањем изненадно само оне, који га нису слушали, изненадно је глумачком игром и своје пријатеље. Редак је пример и на великом светским позорницама, да почетник ни први пут нема никакве позорничке глојанице. Покрети су му тако неуспијени, лаки, природни, као да је годиновао на позорници.

На послетку нека је споменуто, да је било мало и балета. Коча је одиграо мало кола, сасвим пографчи, да не речем „долински“, са „дуплиром“, као што Бачвари зову.

Неки визици и пријатељи Кочини рекоше после приказа, да, на послетку, није ни чудо, што се Коча тако лепо показао, јер он је приказивао сам себе. И ако у тој прилоби неме злобе, јер, на послетку, права, кроз и кроз уметничка природа, као што је Коча, и не може бити ћифта, ипак бисмо желели, да Коча ту примедбу невине злобе својих пријатеља побије, те да нам се покаже који пут и у другачијој улови.“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

12. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИПЛАТИ 9.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 5. ДЕЦЕМБРА 1881:

РОМЕО И ЈУЛІЈА.

ТРАГЕДИЈА У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО ВИЉЕМ ШЕКСПИР, С ЕНГЛЕСКОГ ПРЕВЕО ДР. ЛАЗА КОСТИЋ,
ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО А. ХАДИЋ.

ОСОБЕ:

Ескало, кнез од Вероне	Банковић.
Монтекић, главе двеју породица, које живе у завади	Станојевић.
Капулет,	Р. Поповић.
Ромео, монтекићев син	Ружић.
Меркуцио, кнежев рођак и ромеов пријатељ	Добриновић.
Бенволио, монтекићев братић и ромеов пријатељ	Барбарић.
Тибалто, братић грофице Капулетовице	В. Поповић.
Отац Лаврентије, калуђер из реда св. Фрање	Лукић.
Отац Јован, калуђер из реда св. Фрање	Димитријевић.
Валтазар, ромеов слуга	Рашић.
Сима, капулетов слуга	Јовановић.
Грофица Капулетовица	Д. Ружићка.
Јулија, капулетова ћени	М. Рајковићка.
Дојкиња јулијина	Ј. Поповићева.

Грађани из Вероне. Људи, жене, родбина монтекићева и капулетова. Образине, стражја, пратња.

Збива се већином у Верони, а почетак петога чина у Мантови.

У недељу 6. децембра први пут: „ОЧИНА МАЗА“. Слика из живота у 3 чина, а 6 слика, с певањем, написао Адолф Л' Аронж, првео Сава Рајковић.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 сахата пре подне и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.